

A RESEARCH TO DETERMINE THE EFFECT OF EDUCATIONAL EXPENDITURES ON ACADEMIC SUCCESS IN ACCORDANCE WITH TEACHERS' OPINIONS

Hasan KOYUNCU*

Betül KOYUNCU**

*Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Okul Müdürü, hasan.koyuncu@hotmail.com

**Sınıf Öğretmeni, Okul Müdürü, dunay81@hotmail.com

Received Date: 12.01.2023 Revised Date: 04.03.2023 Accepted Date: 12.03.2023

Copyright © 2023 Hasan KOYUNCU, Betül KOYUNCU. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

The aim of this study is to conduct a research to determine the effect of education expenditures on academic achievement in line with the opinions of teachers. This research is a survey type research, one of the general survey models. In terms of economy and time, a sample was taken from the universe. The sample of the study consists of 113 primary school teachers in Eyyubiye district, Şanlıurfa which was determined by simple random sampling method. A scale consisting of 20 questions was prepared by the researcher to determine the characteristics of the discontinuous independent variables of the study. The data were collected by the researcher through face-to-face interviews. In the data analysis part of the research, the frequency and percentage distributions of the answers given to the scale questions were found in the first stage. In order to test the sub-problems of the research, the sum of the scales and the sum of each dimension and the arithmetic mean and standard deviation of the items were determined. T test and ANOVA test were applied to understand whether there was a change according to gender, marital status, age and seniority variables. According to the results of the research, sending students to private schools is the leading factor that increases academic success. Then, they think that the education level of the family is effective on academic success and they also think that the socio-cultural environment in which the family lives affects academic success.

Keywords: Expenditure, Educational Expenditure, Academic Achievement

EĞİTİM HARCAMALARININ AKADEMİK BAŞARIYA ETKİSİNİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisini öğretmen görüşleri doğrultusunda belirlemeye yönelik bir araştırma ortaya koymaktır. Bu araştırma genel tarama modellerinden, tarama türünde bir desenlenmiştir. Ekonomiklik ve zaman açısından evrenden örneklem alınma yoluna gidilmiştir. Araştırmanın örnekleme, basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiş, Şanlıurfa Eyyubiye İlçesinde görev yapmakta olan 113 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmanın süresiz bağımsız değişkenlerinin özelliklerini belirlemek üzere araştırmacı tarafından 20 sorudan oluşan bir anket düzenlenmiştir. Veriler araştırmacı tarafından yüz yüze görüşmeler ile toplanmıştır. Araştırmanın veri analiz bölümünde ilk aşamada anket sorularına verilen yanıtların frekans ve yüzdelik dağılımları

bulunmuştur. Araştırmanın alt problemlerini sınamak için anketlerin toplamı ve her bir boyutunun toplamı ile maddelerinin aritmetik ortalama ve standart sapmaları belirlenmiştir. Güvenirlik için Cronbach's Alpha değeri ,73, normallik için ise Kolmogorov Smirnov testinde p.,191olarak bulunmuş ve çarpıklık (,137) - basıklık (-,520) değerlerinin $-1 \leq x \leq 1$ aralığında olması nedeniyle anketin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet, medeni durum, yaş ve kıdem değişkenlerine göre değişiklik olup olmadığını anlamak için T testi ve ANOVA testi uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre akademik başarıyı arttıran durumların başında öğrencilerin özel okula gönderilmesi gelmektedir. Daha sonra ise ailenin eğitim düzeyinin akademik başarıda etkili olduğunu düşünmekte ve yine ailenin yaşamış olduğu sosyokültürel çevrenin akademik başarıyı etkilediklerini düşünmektedirler.

Anahtar kelimeler: Harcama, Eğitim Harcaması, Akademik Başarı

1. GİRİŞ

İnsanoğlunun edindiği bazı bilgileri gelecek kuşaklara aktarma arzusu, eğitimin doğuşunu beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda eğitimin doğuşunu, insanlık tarihine kadar dayandırmak mümkün olmaktadır. Sürekli değişim ve gelişim gösteren dünyada; kendini geliştirebilen, çağın gereklerine uyum sağlayabilen, araştıran, sorgulayan bireyler yetiştirebilmenin ve birey davranışlarındaki değişiklikleri kalıcı hale getirebilmenin yolu, eğitimden geçmektedir. Bireylerin zorunlu ihtiyaçları olan barınma, avlanma ve böylece hayatını sürdürme eylemleri ile öğretim kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Öğretim; bilinçli, düzenli ve sistematik bir şekilde yapıldıkça eğitime dönüşmüştür.

Eğitim; ülkelerin gelişmesine, refahına, sosyal ve ekonomik gelişmişlik düzeyine katkıda bulunan çok önemli unsurlardan biridir. Bu nedenle eğitime yapılan harcamalar büyük önem taşır (Pamuk ve Bektaş: 77). Eğitim katılımına ve eğitim harcamalarına ilişkin iktisadi teoriler sosyal ve ekonomik faktörlere odaklanmaktadır. Gary Becker'in öncülüğünde ivme kazanmış olan beşeri sermaye teorisine ilaveten hane halkı üretim teorisi, hane halkı kaynaklarını ve yatırımlarını doğrudan çocuğun eğitime katılımına bağlamaktadır. Bir ailenin sahip olduğu kaynaklar, ailenin kaç kişiden oluştuğuna ve ailenin kaynaklar için harcanabilir ne kadar gelirin olduğuyla bağlıdır.

Bilim ve teknolojinin üretilmesi, bilimsel bilginin yayılması ve yaratıcı potansiyeli yüksek bireylerin ortaya çıkması sonucunda ülkeler büyük ekonomik ve politik değişimler geçirmiştir. Bu değişiklik; Ülkeler arasında özellikle eğitimde sürekli yenilik ve gelişme eğilimi, daha fazla bilgi ve yeni teknolojiler edinme amacıyla sınırsız rekabeti de hızlandırmıştır (Taş ve Yenilmez, 2008: 161).

Hane halkı üretim teorisi, beşeri sermaye teorisi ve zaman tahsisi teorisinin doğal bir sonucudur. Hane halkı ekonomisi aileyi yalnızca tüketen bir birim olarak değil, aynı zamanda üreten bir birim olarak görmektedir. Bu teori, zaman ve kaynak girdilerinin birleşimlerinin farklı türde ürünler ürettiğini belirtmektedir. Becker' in kaliteli çocuklar dediği şeyi üretmek için ebeveynler evde zaman geçirmeli, eğitimi teşvik eden ve destekleyen bir ortamı geliştirmek için gerçek kaynaklar ayırmalıdır. Aileler birbirlerinden farklı olduğu için harcanan zaman ve para da değişecektir.

Eğitim bir süreçten meydana gelmektedir. Bu bağlamda bireyin kişisel ve toplumsal gelişimi doğrultusunda seçilmiş, denetimli bir çevreyi kapsayan süreç olarak ifade edilebilmektedir. Bu noktada eğitim boyunca geçen süreç ve bu süreçte etkileşimde bulunan çevre önemlidir. Eğitim, bireyin kişiliğini hedef alan ve kişiliğin gelişimini sağlayan; bireyin gerekli olan bilgi, beceri ve deneyimleri edinmesini sağlayarak onu gelecek yaşama hazırlayan bir süreç olarak ifade edilmektedir. Eğitim süreci; bireyin hayatı boyunca elde ettiği bütün edinimleri kapsamaktadır.

Dolayısıyla eğitim, bireye yapılan bir yatırım olarak değerlendirilebilir. Eğitim hizmeti, sürekli gelişen ve kendini yenileyen bir kavram olarak ifade edilmektedir. Oldukça geniş bir alana etki etmesi ve ucu çok açık bir kavram olması nedeniyle eğitimin farklı bakış açıları ile çeşitli tanımlamaları yapılmıştır. Sonuç olarak uzlaşılan ortak nokta eğitimin, insanoğlunun doğumundan itibaren tüm hayatını etkileyen ve etkileyecek olan bir kavram olmasıdır. Gelişmiş insan sermayesi verimliliği hem dolaylı ve hem de dolaysız olarak yükselterek ekonomik büyümeye çok önemli katkılarda bulunur (Çalışkan, Karabacak ve Meçik, 2017: 24). Eğitim, insan sermayesine de bir yatırım olduğu için diğer yatırım çeşitlerinden farklıdır. Bu çalışmanın amacı, eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisini öğretmen görüşleri doğrultusunda belirlemeye yönelik bir araştırma yapmaktır. Bu genel amaç altında araştırmanın alt amaçları şu şekildedir:

1. Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ilişkin öğretmen görüşleri nasıldır?
2. Öğretmenlerin yaşlarına göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?
3. Öğretmenlerin cinsiyetine göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?
4. Öğretmenlerin medeni durumuna göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?
5. Öğretmenlerin mesleki kıdemine göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Eğitim Harcamaları

Bireylerin bir arada yaşama durumları, yaşamlarını sürdürebilme doğrultusunda bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, bir arada yaşama durumu ile bağlantılı olarak oluşan ihtiyaçların karşılanması zorunluluğu meydana gelmektedir. Söz konusu ihtiyaçlar, toplumsal örgütlenme biçimlerinin ve insanlığın gelişimi ile birlikte yapı ve kapsam bakımından değişiklik göstermekte ve önemli boyutlara ulaşmaktadır. Bahsedilen ihtiyaçların karşılanabilmesi açısından gerekli olan mal ve hizmet ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla, gittikçe önem kazanan şekilde harcama yapılması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Genel bir çerçevede kamu harcamalarının nitelikleri; kamu makamları tarafından gerçekleştirilmesi, toplumsal ihtiyaçların karşılanmasının amaçlanması, belirli usullere uyulması ve para ile ödenmesi olarak sıralanmaktadır (Turan, 2003: 4).

Kamu harcamaları; toplumsal gereksinimleri gerçekleştirebilmek amacıyla yapılan hizmetlerle ilişkili olması dolayısıyla, toplumda mühim sosyal ve ekonomik etkiler meydana getirebilmektedirler. Bu bağlamda devlet, kamu harcamalarından üstlendiği mali ve mali olmayan özellikteki görevlerini gerçekleştirebilmek amacıyla faydalanmaktadır (Mesut, 2008: 5).

Eğitim hizmeti yeterli ve kaliteli bir şekilde sunulduğu takdirde, iş gücünde verimlilik artışı ve buna bağlı olarak da milli gelir düzeyinde artış sağlanmaktadır. Bu durum, adil gelir dağılımı sisteminin daha etkin çalışmasına yardımcı olmaktadır. Dolayısıyla eğitim hizmeti için yapılan harcamalar yani eğitim harcamaları, devletler açısından hayati öneme sahip bulunmaktadır. Eğitim harcamaları; gelirin yeniden dağılımına yardımcı olmakta, ekonomik istikrar ve ekonomik kalkınma noktasında oldukça önemli bir fonksiyon üstlenmektedir. Bu bakımdan eğitim

harcamaları, “yatırım harcamaları” olarak da adlandırılmaktadır (Bakır Arabacı, 2011: 102). Zamanla eğitim harcamaları; toplumsal bir hizmet olarak değil, toplumdaki iş gücü kaynağına yapılan bir yatırım olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Eğitime olan talep gitgide artmış; dolayısıyla eğitim planlaması kapsamında yapılan çalışmalarda en büyük sorun, eğitimin finansmanı olmuştur (Sudi, 2016: 394).

2.2. Türkiye’de Kamu Harcamaları İçerisinde Eğitim Harcamalarının Payı

2010 yılında merkezi yönetim bütçesinden gerçekleştirilen harcama toplamı 286.981.304 TL’dir. Bu harcamaların; 98.750.024 TL’ si genel kamu hizmetleri, 61.798.182 TL’si sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri, 38.002.389 TL’si ise eğitim hizmetleri için gerçekleştirilmiştir. Bu payları sırayla; ekonomik işler ve hizmetler (32.000.653 TL), kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri (17.164.240 TL), savunma hizmetleri (15.146.294 TL), sağlık hizmetleri (14.960.260 TL) takip etmiştir. Tablo 5 ‘e göre 2017 yılında merkezi yönetim bütçesinden gerçekleştirilen harcama toplamı; 645.124.278 TL’dir. Bu harcamaların; 174.083.574 TL’si genel kamu hizmetleri, 142.399.334 TL’ si sosyal güvenlik ve sosyal yardım hizmetleri, 113.058.227 TL’ si eğitim hizmetleri için gerçekleştirilmiştir. Bu payları sırasıyla; ekonomik işler ve hizmetler (83.505.735 TL), kamu düzeni ve güvenlik hizmetleri (48 406 639 TL), sağlık hizmetleri (34.613.681 TL), savunma hizmetleri (29.792.845 TL) takip etmiştir. 2010 yılından 2017 yılına kadar olan süreçte, toplam harcamalar içerisindeki hizmet payları sabit kalmıştır. Yalnızca 2010 yılında savunma hizmeti için gerçekleştirilen harcama tutarı, sağlık hizmeti için gerçekleştirilen harcama tutarından 186.034 TL daha fazla iken; 2017 yılında savunma hizmeti için gerçekleştirilen harcama tutarı, sağlık hizmet için gerçekleştirilen harcama tutarından 4.820.836 TL daha azdır. Bu süreçte; sağlık hizmetlerine, savunma hizmetine kıyasla daha fazla önem verilmeye ve daha fazla harcama yapılmaya başlanmıştır.

İncelenen 2010-2017 dönemine göre; toplam kamu harcamalarında gerçekleşen 358 Bin TL’ nin, 75 Bin TL’si eğitim hizmeti için gerçekleştirilen harcamalara aittir. Türkiye’ de merkezi yönetim bütçesinden eğitim hizmeti için diğer hizmet türlerine göre yüksek oranlarda pay ayrılmaktadır. Bu pay, savunma ve sağlık hizmetleri için ayrılan payın yaklaşık üç katından daha fazladır. Buna karşın, eğitim hizmetlerinin en önemli alanını oluşturan eğitime ilişkin AR-GE hizmetleri için en düşük düzeyde pay ayrılmıştır. Dolayısıyla genel eğitim hizmetleri için oldukça yüksek pay ayrılırken, ayrılan bu pay verimli bir şekilde kullanılmamaktadır. Eğitim hizmetinde gelişme ve ilerlemeyi sağlayan AR- GE hizmetlerine yeterli önem verilmemektedir.

2.3. Eğitim Harcaması İle Akademik Başarı İlişkisi

Eğitim harcamaları, eğitim sistemlerinde kullanılan kaynakların, öğretim materyallerinin, sınıf düzeneklerinin, teknolojik altyapının, öğretmen maaşlarının, okul binalarının ve diğer eğitim kaynaklarının finansmanını ifade eder. Bu harcamalar, eğitim kalitesi ve öğrenci başarısı üzerinde doğrudan veya dolaylı etkiler yapabilir.

Birçok araştırma, daha yüksek eğitim harcamalarının, daha yüksek akademik başarı seviyeleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Örneğin, iyi finanse edilmiş okulların, daha kaliteli eğitim materyallerine, daha modern teknolojik altyapıya ve daha nitelikli öğretmen kadrosuna sahip olmaları, öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyebilir. Eğitim harcamalarının akademik başarı üzerindeki etkisi, çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebilir. Örneğin, eğitim harcamalarının etkisi, ekonomik

düzey, eğitim sistemi, kültürel faktörler ve coğrafi konum gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebilir.

2.3.1. Eğitimin Niteliği ve PISA

Birey, doğal bir üretici konumunda bulunmaktadır. Ancak bireyin, bu üreticiliğini kullanabilmesi ve olumlu sonuçlar elde edebilmesi için eğitim ile şekillendirilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Birey; eğitim aracılığıyla yeteneklerini keşfedip, serbestçe kullanabilmekte ve böylece özgürleşmektedir. Tarihten günümüze kadar olan bütün toplumlarda eğitimin en temel amacı; toplumun birer üyesi olacak olan kuşağa kültürel değerleri aktarıp bunları biçimlendirerek, bu kuşağı toplumsal rollerine hazırlamak olarak açıklanmaktadır (Serbes vd., 2020).

Teknolojik gelişmelerle birlikte yaşanan değişimler sonucu, farklı hizmet türleri meydana gelmiştir. Eğitim, sağlık, finansman gibi alanlarda yaşanan değişim ve gelişimler; söz konusu alanlarda hizmet türlerinin ve hizmet işletmelerinin artışı da beraberinde getirmiştir. Günümüz küresel dünyasında; ekonomik gelişim ve sanayileşme artışı doğrultusunda, hizmetlerin yeri ve önemi artış göstermektedir (Pamuk ve Bektaş, 2014).

Hizmet sektöründeki büyümeyle birlikte; eğitim sektörü de büyüme göstermiştir. Eğitim alanında en önemli ve karmaşık unsur eğitim hizmetinin kalitesidir. Bu karmaşıklığın nedeni ise, eğitim ve hizmet sektörünün barındırdığı özelliklerdir. Ülkeler, sunulan eğitim hizmeti kalitesini arttırmak amacıyla toplam kalite yönetimini kullanmalıdır. Ayrıca toplam kalite yönetimi ilkelerinden hareketle, daha başarılı sistemler geliştirmeye çalışılmalıdır. Eğitimde hizmet kalitesini arttırabilmek için; fiziksel varlıklara, faaliyetlerin öğrenci merkezli olmasına ve eğitimin kalitesine önem verilmesi gerekmektedir. Buna ek olarak kaliteli eğitim hizmeti verilebilmesinin ana etkeni olan öğretmenler; gerekli şekilde ve uygun şartlarda istihdam edilmeli, gerektiğinde eğitilmelidir.

Ülkemizde ve tüm dünyada hizmet sektörünün önemi, küreselleşmenin etkileri ve beraberinde getirdiği değişimler dolayısıyla gittikçe artmaktadır. Bu bağlamda; eğitim, sağlık, hukuk vb. alanlarda gerçekleşen değişimler, bu alanlardaki hizmet türlerini arttırmaktadır. Bireyler, aldıkları eğitim ile hem kişisel fayda sağlamakta ve gelir elde etmekte hem de toplumsal fayda sağlamakta ve topluma kültürel katkıda bulunmaktadırlar.

Eğitim hem bireylere özel faydalar sağlamakta hem de toplum açısından olumlu yönde dışsallıklar oluşturmaktadır. Dolayısıyla ülkelerin kalkınmaları hususunda oldukça önemli rol oynamaktadır. Ekonomi bilimine göre maliyet; bir birim ürünün üretilmesi için işleyen, işlenen, tüketilen ve kullanılan girdiler ile teknoloji girdilerinin parasal değeri olarak tanımlanmaktadır. Eğitim açısından maliyet kavramı ise, ekonomik anlamda kullanılan maliyet kavramından genel anlamda farklılık arz etmektedir. J Hallak' a göre eğitimin maliyeti; kamusal ve özel öğretim harcamaları ile vazgeçme maliyetlerinin toplamından oluşmaktadır.

Eğitim hizmetinin maliyeti etkilenmeye çalışılırken, bu değişkenlerden yola çıkılmaktadır. Eğitimin hizmetinin önemi doğrultusunda, eğitim maliyetlerinde süregelen artışlar yaşanmaktadır. Bu artışlar ve toplumdaki diğer gereksinimler göz önünde bulundurularak; ulusal bütçelerden ayrılacak kaynakların sınırlı olması nedeniyle, eğitim hizmetinin maliyetini azaltıcı stratejilerin izlenmesi gerekmektedir.

Dikkat edilmesi gereken nokta, eğitim hizmetinin maliyeti azaltılırken eğitim kalitesinden ödün vermemektir. Maksimum eğitim kalitesi ve etkinliği amaçlanarak,

bu noktadaki ulaşılabilecek minimum eğitim maliyeti hesaplanmalıdır. Eğitim hizmetinin birim maliyetinin hesaplanması, birçok konuya ışık tutmaktadır. Bunlar; okullarda kullanılan kaynakların etkinlik durumu, eğitime yapılan yatırımların karlılık düzeyi ve eğitim için yapılan kamu harcamalarının eşitlik boyutu olarak sıralanabilmektedir. Eğitim genel anlamda, bireyin mesleki eğitim dışında tüm yönleriyle gelişmesini ifade etmektedir. Bireyin hayatındaki amaçların millileşmesini, duygusal tepkilerinin törpülenmesini ve en güncel bilgilerle nesne ve olayların doğası hakkındaki anlayışının olgunlaşmasını kapsamaktadır.

2.3.2. Türkiye’de Eğitim Harcamaları ve PISA Sonuçları

Türkiye’de eğitim hizmetinin durum analizi gerçekleştirilirken dikkate alınması gereken en önemli husus; 4+4+4 sistemidir. Bu sistemin getirilmesi ile birlikte; Türkiye’de uygulanan sekiz yıllık zorunlu eğitim sistemi yerine, 12 yıllık zorunlu ve kademeli eğitim sistemine geçiş yapılmıştır. Toplamda yükseköğretim seviyesine kadar on iki yıl olan eğitim öğretim süresi; birinci kademe dört yıl süreli ilkokul, ikinci kademe dört yıl süreli ortaokul ve üçüncü kademe dört yıl süreli lise olmak üzere üç kademeye ayrılmıştır.

4+4+4 sistemiyle getirilen zorunlu kademeli eğitim sürecinin amacı; kademeler arası yatay ve dikey geçiş olanağı sağlayarak, eğitimde daha esnek bir yapı oluşumunu sağlamaktır. Böylece birey; yetenek ve gelişim durumuna göre daha erken yaşta tercihte bulunabilecektir. Türkiye’de eğitim seviyelerine göre öğrenci başına yapılan toplam eğitim harcamalarını göstermektedir. 2017 yılı itibarıyla toplam eğitim harcaması 176.452 milyon TL iken, öğrenci başına düşen eğitim harcaması 8.111 TL’ye karşılık 2.220 dolardır. 2012 yılından itibaren toplam eğitim harcamasının ve öğrenci başına yapılan eğitim harcamasının artış seyri gösterdiği görülmektedir. Bu artış seyrini daha sağlıklı yorumlamak adına OECD ortalamasına bakıldığında ortalama 8.631 ABD \$ iken, Türkiye öğrenci başına yapılan harcamada OECD ülkeleri arasında en alt sıralarda yer almaktadır. Bu da artış seyrinin yeterli olmadığını göstermektedir. 2012 yılı itibarıyla eğitim seviyelerine göre öğrenci başına düşen eğitim harcamalarını göstermektedir. 2017 yılı itibarıyla okul öncesi eğitimde toplam eğitim harcaması; 10.487 milyon TL iken, öğrenci başına düşen eğitim harcaması 7.328 TL’ye karşılık olarak 2.005 dolardır. 2012 yılından bu yana tüm kalemler artış seyri göstermektedir. İlkokul kademesine bakıldığında toplam eğitim harcaması; 29.211 milyon TL iken, öğrenci başına düşen eğitim harcaması 5.782 TL’ye karşılık 1.582 dolardır. Ortaokul eğitimine gelindiğinde 2017 yılında toplamda 32.599 milyon TL harcama yapılmış iken, öğrenci başına düşen eğitim harcaması 5.846 TL’ye karşılık 1600 dolardır. Ortaöğretime gelindiğinde 2017 yılı itibarıyla 50.347 milyon TL harcama yapılmış iken, öğrenci başına düşen eğitim harcaması 8.750 TL’ye karşılık 2.395 dolardır. En yüksek eğitim harcamasının yapıldığı yükseköğretim kademesinde 2017 yılında 53.808 milyon TL harcama yapılmış iken; öğrenci başına düşen eğitim harcaması, 13.652 TL’ye karşılık 3.736 dolardır. Tüm eğitim kademelerindeki toplam ve öğrenci başına düşen eğitim harcaması artış eğilimi gösterdiği halde hala OECD ortalamasının altında ve OECD sıralamasında en alt sıralarda yer almaktadır. Toplam eğitim harcamaları içinde devlet harcamaları ve özel harcamalar yıllar itibarıyla artış eğilimi göstermekle birlikte, toplam içindeki payları yıllar itibarıyla neredeyse değişmemiştir. Devlet harcamaları toplam harcamaların ortalama %72’sini oluştururken özel harcamalar ortalama %31’ini oluşturmaktadır. Devlet harcamaları içerisinde merkezi hükümet harcamaları yıllar itibarıyla artış gösterdiği halde, yerel idare harcamaları dalgalı bir

seyir izlemektedir. Buna karşılık merkezi idare harcamaları toplam harcamaların ortalama %98'ini oluşturmaktadır. Merkezi hükümet harcamaları ile kastedilen; özel bütçeli kuruluşlar, genel bütçeli kuruluşlar ile düzenleyici ve denetleyici kuruluşların eğitim hizmeti sunmak amacıyla yaptıkları harcamalardır. Bunların içerisinde kuşkusuz en yüksek paya sahip olan, Millî Eğitim Bakanlığı harcamalarıdır. Çünkü Türkiye'de ilk ve orta eğitim düzeyindeki okullar Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlıdır ve çoğu kamu kurumudur. Yerel harcamalar ise, il özel idareleri ve belediyelerin yaptıkları eğitim harcamalarıdır. İl Özel İdareleri Kanunu'na göre; öğrenciler için kalabilecekleri pansiyon, yurt açmak, ilk ve orta eğitim düzeyinde okullar açmak, halk eğitim çalışmalarına imkan sağlamak görevleri arasındadır. Belediyelerin ise böyle bir zorunluluğu yoktur (Çalcalı, 2009: 83).

Bir öğrencinin akademik başarısını etkileyen birçok faktör vardır. Anne baba eğitimi, anne baba mesleği, ailenin ekonomik durumu ve ailedeki kardeş sayısı öğrencilerin başarısını etkileyen faktörlerdir (Aslanargun vd., 2016: 201). Ailenin ekonomik geliri (gelir esnekliği eğitim kararlarının alınmasında) önemli bir etkindir (Tabak, 2019: 374). Özel harcamalar, hane halkları ve özel eğitim kurumlarının yapmış oldukları eğitim harcamalarıdır. Özel harcamalar içerisinde tüm kalemlerin artış gösterdiği görülmekte iken oransal dağılımlarına bakıldığında, en yüksek payın hane halkı harcamalarına ait olduğu görülmektedir (Acar vd., 2016). Fakat hane halkı harcamaları yıllar itibariyle toplam içerisinde giderek azalmıştır. Hane halklarının bu konudaki yükümlülüklerine bakıldığında, eğitim için gerekli teçhizatlar dışında özel eğitim kurumu ya da kurslara verilen ücretleri de üstlenmektedirler (Bayar ve Yanık, 2016). Özel okulların temel finansman kaynağı hane halklarıdır.

Kamu yararı için çalışan dernekler tarafından açılmış kurumlarda ise toplam kontenjanın dörtte biri kadarını yoksul öğrenciler için tahsis edebilmektedirler. Artışlar olumlu gelişmeler olarak görülse de bu artarak devam etmelidir. 2012 yılında zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasıyla GSYİH'dan MEB bütçesine ayrılan pay artış eğilimine girse de 2014 yılında düşüş yaşayarak dalgalı bir seyir izlemektedir. Öğrenci sayısının giderek arttığı bu yıllarda GSYİH'dan eğitime ayrılan payın dalgalı bir seyir izlemesinin olumlu sonuçlar doğurması beklenmemektedir. OECD ülkeleri arasında bu kategoride en alt sıralarda yer almaktadır.

PISA programı ile; eğitim sisteminde gerçekleştirilen değişiklikler değerlendirilebilmekte, eksiklikler saptanabilmekte, eğitim sisteminin güçlü ve zayıf yönleri ortaya konabilmektedir. Çağdaş eğitim sistemlerinde öğrencilerin; araştıran, sorgulayan, uygulayarak öğrenen ve öğrendiklerini özümseyerek öznel anlamlar kazandıran bireyler olarak yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Eğitim kurumlarında çağdaş bilgi ve beceri elde eden bireyler; hem yaşam düzeylerini iyileştirme olanağına kavuşmakta hem de verimlilik artışı dolayısıyla ülke kalkınmasında önemli rol oynamaktadır.

Sonuç olarak OECD ülkelerinin ortalaması; harcamalarda artış, öğrenci sayısında azalış göstermektedir. Öğrenci başına gerçekleştirilen harcamalar, pozitif bir seyir izlemektedir. Türkiye'de ise; eğitim harcamalarında artış yaşanırken, öğrenci sayısında da artış yaşanmıştır. Buna rağmen öğrenci başına gerçekleştirilen eğitim harcamaları, yüksek düzeyde bir artış göstermiştir. Tüm bunlara göre Türkiye,

yükseköğretim öncesi dönemde eğitim kurumları tarafından gerçekleştirilen eğitim harcamaları açısından oldukça iyi seviyede bir ilerleme kaydetmiştir.

3. İstatistik Analiz

3.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisini öğretmen görüşleri doğrultusunda belirlemeye yönelik bir araştırma yapmaktır. Bu genel amaç altında araştırmanın alt amaçları şu şekildedir:

1. Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ilişkin öğretmen görüşleri nasıldır?
2. Öğretmenlerin yaşlarına göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?
3. Öğretmenlerin cinsiyetine göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?
4. Öğretmenlerin medeni durumuna göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?
5. Öğretmenlerin mesleki kıdemine göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?

Dünya Ekonomik Forumu tarafınca ülkelerde makroekonomik çevreler, işgücü piyasaları etkinliği ve temel eğitim gibi on iki başlıktan oluşan unsurlarla değerlendirildiği Küresel Rekabet Raporuna göre Türkiye; orta öğretim ve yükseköğretimde kayıt oranlarını artırarak, yükseköğretimde yetenekli işgücünün kurulması ile önemli kazanımlar elde etmiştir (Yıldız ve Yıldız, 2019: 45). Bu çalışmanın amacı; eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisini öğretmen bakış açısı ile değerlendirmek, mevcut ve muhtemel problemlere dikkati çekmek, tespit edilen sorunlara çözüm yolları geliştirmek ve önerilerde bulunmaktır.

3.2.Araştırmanın Deseni

Bu araştırma genel tarama modellerinden, tarama türünde bir araştırmadır. Bu araştırmalar, geniş gruplar üzerinde yürütülmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin bir olgu ve olayla ilgili görüşleri alınmakta, olgu ve olaylar betimlenmeye çalışılmaktadır. Bireylerin herhangi bir konu üzerinde duygu, düşünce ve görüşlerini çoğunlukla geniş kitlelerden elde etmeyi amaçlamaktadır. Karasar'a (1984: 80) göre tarama modelleri, geçmişte ya da halen devam eden bir durumu varolduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalar olup olup araştırmaya konu olan durumu kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.

3.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın örnekleme, basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini Şanlıurfa Eyyübiye ilçesinde görev yapmakta olan 113 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Ekonomiklik ve zaman açısından, evrenden örneklem alınma yoluna gidilmiştir. Basit tesadüfi örnekleme, evreni oluşturan elemanların birbirine eşit seçilme şanslarının olduğu örnekleme türüdür. Evrendeki elemanlardan örnekleme girenlerin sayısı şansa bırakılmıştır (Karasar, 1984).

Katılımcıların yaş, cinsiyet ve medeni durum ve kıdem yıllarına ilişkin farklılıkların akademik başarıya etkilerini inceleyebilmek için katılımcılardan gerekli bilgiler anket formunda talep edilmiştir. Katılımcıların yaşlarına ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Yaşlarına İlişkin Bilgiler

	n	%
20-30	27	23,9
31-40	51	45,1
41-50	23	20,4
51 ve üzeri	12	10,6
Toplam	113	100,0

Araştırmaya katılanlar yaşları bakımından değerlendirildiğinde; katılımcıların %23,9'u (27) 20-30 yaş arası, %45,1'i (51) 31-40 yaş arası, %20,4'ü (23) 41-50 yaş arası, %10,6'sının (12) 51 ve üzerinde olduğu görülmüştür. Araştırmaya yaşları bakımından en fazla katılım 31-40 yaş arası katılımcılardan, en az katılım ise 51 ve üzeri yaştaki katılımcılardan olmuştur. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin bilgiler, Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyetlerine İlişkin Bilgiler

	n	%
Kadın	66	58,4
Erkek	47	41,6
Toplam	113	100,0

Araştırmaya katılanlar cinsiyetleri bakımından değerlendirildiğinde; katılımcıların %58,4'ünün (66) kadın, %41,6'sının (47) erkeklerden oluştuğu görülmüştür. Çalışmada erkek katılımcı sayısı kadın katılımcı sayısından daha fazladır. Katılımcıların medeni durumlarına ilişkin bilgiler, Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların Medeni Durumlarına İlişkin Bulgular

	n	%
Evli	51	45,1
Bekar	62	54,9
Toplam	113	100,0

Araştırmaya katılanlar medeni durumları bakımından değerlendirildiğinde; katılımcıların %45,1'inin (51) evli, %54,9'unun (62) bekar katılımcılardan oluştuğu görülmüştür. Çalışmada bekar katılımcı sayısı, evli katılımcı sayısından daha fazladır. Katılımcıların mesleki kıdemlerine ilişkin bilgiler Tablo 4'te gösterildiği gibidir.

Tablo 4. Katılımcıların Mesleki Kıdemlerine İlişkin Bulgular

	n	%
1 yıldan az	23	20,4
1-5 yıl	18	15,9
6-10 yıl	28	24,8
11-15 yıl	24	21,2
16 yıl ve üstü	20	17,7
Toplam	113	100,0

Araştırmaya katılanlar mesleki kıdem yılları bakımından değerlendirildiğinde; katılımcıların %20,4'ünün (23) 1 yıldan az, %15,9'unun (18) 1-5 yıl, %24,8'inin (28) 6-10 yıl, %21,2'sinin (24) 11-15 yıl, %17,7'sinin (20) 16 yıl ve üstü süre mesleki kıdem yıllarının olduğu görülmüştür. Araştırmaya mesleki kıdem yılları bakımından en fazla katılımın 6-10 yıl çalışanlardan, en az katılımın ise 1-5 yıl çalışanlardan olduğu görülmüştür.

3.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri analiz bölümünde, ilk aşamada ölçeğin güvenilirlik analizi yapılmıştır. Daha sonra verilere normallik testi yapıldı. Anket sorularına verilen yanıtların frekans ve yüzdeler dağılımları bulunmuştur. Araştırmanın alt problemlerini sınamak için, anketlerin toplamı ve her bir boyutunun toplamı ile maddelerinin aritmetik ortalama ve standart sapmaları belirlenmiştir. Cinsiyet, medeni durum, yaş ve kıdem değişkenlerinin aralarında anlamlı bir farklılık olup olmadığı test edilmiştir. Verilerin normal dağılımda olduğu görüldü ve parametrik testlerden T testi ve ANOVA testi yapıldı.

Tablo 5. Güvenirlik Analiz Tablosu

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,73	,77	20

Yapılan güvenilirlik testinde $0.60 \leq \alpha < 0.80$ olduğunda anket güvenilirdir denilebilir. Yapılan güvenilirlik testinde $\alpha = ,73$ çıkmıştır. Bu durum ölçeğin istenilen ölçümleri doğru bir şekilde yapabildiğini göstermektedir.

Normallik Testi

Araştırmada birtakım demografik faktörler ile sayısal değişkenler ya da çok sayıda sayısal değişken arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadıklarını test etmeye çalışılmaktadır. Kullanılan tüm bu değişkenlerin istatistiksel dağılımları hakkında bilgi sahibi olmak için normallik testi yapılması gerekir. Sayısal ölçüme sahip olan değişkenlerimizin de normal dağılıma uygun olup olmadıkları belirlenmiştir. Normallik testi için; Çarpıklık (Skewness) - Basıklık (Kurtosis) değerleri ve Kolmogorov Smirnov analizleri yapıldı.

Tablo 6. Kolmogorov Smirnov analizi

Kolmogorov-Smirnova			
	Statistic	df	p.
Toplam	,073	113	,191

Örnekleme büyüklüğü 50'den büyük olduğu için normallik dağılımı kontrolü için Kolmogorov Smirnov testi seçilmiştir. Kolmogorov Smirnov testinde $p > .05$ değeri elde edildiğinden verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 7. Çarpıklık ve Basıklık Analizi

		Statistic
ORT	Mean	3,9699
	Median	3,9500
	Variance	,070
	Std. Deviation	,26479

Range	1,15
Skewness	,137
Kurtosis	-,520

Yapılan analize göre Çarpıklık (,137) - Basıklık (-,520) değerlerinin $-1 \leq x \leq +1$ aralığında olduğu görülmektedir. Mayers'in (2013, s. 53) 50'den küçük örnekler için $\pm 1,96$ eşik, 51'den 100'e kadar olan örnekler için $\pm 2,58$ eşik ve 100'den büyük örnekler için $\pm 3,29$ eşik değerinin kullanılması gerektiğini önermekte ve çalışmadaki örneklem büyüklüğü 100'den büyük olduğu için kullanılan verilerin normal dağılımda olduğu görülmektedir.

Tablo 6 ve Tablo 7'de yapılan normallik testlerinde veriler normal dağılımda olduğu için ileri düzey analizler için parametrik analizler (T-testi, ANOVA vb.) kullanılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt probleminde "Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ilişkin öğretmen görüşleri nasıldır?" şeklinde oluşturulmuştur. Ankette yer alan 20 soruya ilişkin verilen cevaplar analiz edilerek sonuçlara ait bulgular Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Eğitim Harcamalarının Akademik Başarıya Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Bulgular

	n	\bar{x}	s
Eğitim harcamalarının ekonomik etkileri olmaktadır.	113	4,5	0,569
Eğitim harcamalarının sosyal etkileri olmaktadır.	113	4,41	0,607
Eğitim, ülkelerin gelişmesine katkıda bulunan çok önemli unsurlardan biridir.	113	4,39	0,558
Eğitim ile verimlilik arasında olumlu bir ilişki vardır.	113	4,49	0,569
Beşerî sermaye teorisi, eğitim yatırımlarının analiz edilebilmesi için gerekli bir yapı sağlamaktadır.	113	4,05	0,679
Gelir eşitsizliği, akademik başarıyı etkiler.	113	4,3	0,533
Okullaşma oranı ile ücret arasında pozitif bir ilişki vardır.	113	4,4	0,56
Ailenin geliri arttıkça akademik başarı artmaktadır.	113	4,26	0,579
Eğitimde kullanılan teknolojiler, eğitim maliyetini etkilemektedir.	113	4,31	0,536
Türkiye'de öğrenci başına yapılan toplam eğitim harcamaları yeterlidir.	113	2,37	0,878
Eğitim harcamalarına ayrılan pay arttıkça akademik başarı oranı artmaktadır.	113	4,28	0,605

Öğrenci başına düşen eğitim harcaması arttıkça öğrencinin akademik başarısı artar.	113	4,33	0,604
Hane halkı harcamalarının düşmesi, akademik başarıyı düşürür.	113	4,5	0,52
Ailenin eğitim düzeyi arttıkça akademik başarı oranı artar.	113	4,42	0,531
Toplam öğrenci sayısı, öğretmenin ders verme süresini fazla etkilemez.	113	2,38	0,771
Ailenin gelir durumu, akademik başarıya doğrudan etki eder.	113	4,27	0,747
Annenin çalışıyor olması, öğrencinin akademik başarısını yükseltir.	113	4,08	0,888
Öğrencinin özel okula gönderilmesi, akademik başarıyı artırır.	113	2,52	0,897
Öğrencinin yaşadığı sosyokültürel çevre, akademik başarıyı etkiler.	113	4,88	0,331
Eğitime harcanan payın yükselmesi, akademik başarıyı etkilemez.	113	2,27	0,856

Araştırmaya katılanların, eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri konusundaki değerlendirmeleri incelenmiştir. Anket sorularından elde edilen ortalama puanlara göre en yüksek elde edilen puanın "Öğrencinin yaşadığı sosyokültürel çevre, akademik başarıyı etkiler." ($\bar{X}=4,88$) olduğu, daha sonra sırası ile "Eğitim harcamalarının ekonomik etkileri olmaktadır." ($\bar{X}=4,50$) olduğu ve "Hane halkı harcamalarının düşmesi, akademik başarıyı düşürür." ($\bar{X}=4,50$) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerine göre sosyokültürel çevrenin akademik başarıyı etkilediğini belirtmektedirler. Yine eğitim harcamalarının aileleri ekonomik olarak etkilediğini, hane halkı harcamalarının düşmesinin eğitim başarısını olumsuz etkilediğini "Kesinlikle Katılıyorum" seviyesinde cevapladıkları görülmektedir. Öğretmenlerin eğitim başarısı ile ekonomik durum arasında yakın bir ilişki olduğunu belirttikleri söylenebilir.

Diğer yandan en düşük ortalama puanlara bakıldığında ise; "Eğitime harcanan payın yükselmesi akademik başarıyı etkilemez." ($\bar{X}=2,27$) puan, "Türkiye'de öğrenci başına yapılan toplam eğitim harcamaları yeterlidir." ($\bar{X}=2,37$) "Toplam öğrenci sayısı, öğretmenin ders verme süresini fazla etkilemez." ($\bar{X}=2,38$). Buna göre; öğretmenler eğitime harcanan payın yükselmesinin eğitimi etkileyeceği, toplam öğrenci sayısının öğretmenin ders verme süresini etkileyeceğini ve öğrenci başına yapılan harcamaların yeterli olmadığını düşünmektedirler.

4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi "Öğretmenlerin yaşlarına göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?" şeklinde belirlenmiş olup yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı ANOVA analizi ile analiz edilerek sonuçlar Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Yaşlarına Göre ANOVA Analizi

	N	\bar{X}	ss	df	F	p	Fark
20-30	14	3,92	,30	3	.507	.67	Yok
31-40	28	3,93	,21	109		8	
41-50	35	4,00	,28	112			
51 ve üzeri	36	3,97	,26				
Total	113	3,96	,26				

Uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda, yaşa göre “Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?” anketine verdikleri cevaplarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür, $F(3, 109) = .507$, $p > .05$. Hangi grupların anlamlı biçimde farklılaştığını incelemek için yapılan post hoc LSD ($p > .05$) ikili karşılaştırmalar sonucunda, 20-30 yaş grubunun ($\bar{X}=3,92$, $ss=.30$), 31-40 yaş grubunun ($\bar{X}=3,93$, $ss=.21$), 41-50 yaş grubunun ($\bar{X}=4,00$, $ss=.28$) ve 51 ve üzeri yaş grubunun ($\bar{X}=3,97$, $ss=.26$) puanlarını aldığı görülmektedir. Alınan puanların toplam ortalama puanlara ($\bar{X}=3,96$, $ss=.26$ ve birbirlerine oldukça yakın olduğu söylenebilir.

4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Öğretmenlerin cinsiyetine göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?” şeklinde belirlenmiş olup katılımcıların cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. %95 güven aralığında $p > 0,05$ 'tir. Katılımcıların cinsiyetine göre eğitim harcamalarının, akademik başarıya etkisine ait görüşleri erkek ya da kadın olma durumlarına göre farklılık göstermiştir. Analiz sonuçları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların Cinsiyetine İlişkin T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	df	p
Kadın	66	3,99	,25	1,218	111	,226
Erkek	47	3,93	,27			

Yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, cinsiyete öğretmenlerin yaşlarına göre “Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?” anketine verdikleri cevaplarda anlamlı bir farklılık görülmemiştir, $t(112) = 1.218$, $p > .05$. Buna göre, kadınların verdikleri cevapların puan ortalaması ($\bar{X}=3,99$, $ss=.25$) ve erkeklerin verdikleri cevapların puan ortalaması ($\bar{X}=3,93$, $ss=.27$) olduğu görülmektedir.

4.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Öğretmenlerin medeni durumuna göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?” şeklinde belirlenmiş olup katılımcıların medeni durumlarına göre anket puanı açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Anket, toplam puanı için %95 güven aralığında $p > 0,05$ 'tir. Katılımcıların eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri, evli ya da bekar olma durumlarına göre farklılık göstermemiştir. Analiz sonuçları Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Medeni Durumlarına İlişkin T-Testi Sonuçları

Medeni Durum	N	\bar{X}	ss	t	df	p
Evli	79	3,97	,24	0,98	111	,922
Bekar	34	3,96	,30			

Yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda, öğretmenlerin medeni durumlarına göre göre “Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?” anketine verdikleri cevaplarda anlamlı bir farklılık görülmemiştir, $t(112) = 0,98$, $p > .05$. Buna göre, evlilerin verdikleri cevapların puan ortalaması ($\bar{X}=3,97$, $ss=,24$) ve bekarların verdikleri cevapların puan ortalaması ($\bar{X}=3,96$, $ss=,30$) olduğu görülmektedir.

4.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi, “Öğretmenlerin mesleki kıdem durumuna göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?” şeklinde belirlenmiş olup, katılımcıların mesleki kıdem sürelerine göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine dair görüşleri bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. ANOVA tablosundan da anlaşılacağı üzere eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisi için %95 güven aralığında $p > 0,05$ 'tir. Analiz sonuçları Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Mesleki Kıdemlerine Göre ANOVA Analizi

	N	\bar{X}	ss	df	F	p	Fark
1-5	20	3,91	,26	3	1,131	.340	Yok
6-10	23	3,93	,30	109			
11-15	20	4,05	,19	112			
16 yıl ve üzeri	50	3,97	,26				
Total	113	3,96	,26				

Uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda, öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre “Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri değişmekte midir?” anketine verdikleri cevaplarda anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür, $F(3,109) = 1.131$, $p > .05$. Hangi grupların anlamlı biçimde farklılaştığını incelemek için yapılan post hoc LSD ($p > .05$) ikili karşılaştırmalar sonucunda, 1-5 yıl kıdem grubunun ($\bar{X}=3,91$, $ss=,26$), 6-10 yıl kıdem grubunun ($\bar{X}=3,93$, $ss=,30$), 11-15 kıdem grubunun ($\bar{X}=4,05$, $ss=,19$) ve 16 yıl ve üzeri kıdem grubunun ($\bar{X}=3,97$, $ss=,26$) puanlarını aldığı görülmektedir. Alınan puanların toplam ortalama puanlara ($\bar{X}=3,96$, $ss=,26$) ve birbirlerine oldukça yakın olduğu söylenebilir.

5. SONUÇ

Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait bulgular verilmeden önce, araştırmaya katılanların demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla katılımcıların kişisel bilgileri öğrenilmiştir. Buna göre; araştırmaya yaşları bakımından en fazla katılım 31-40 yaş arası katılımcılardan, en az katılım ise 51 ve üzeri yaştaki katılımcılardan olmuştur. Çalışmada kadın katılımcı sayısı, erkek katılımcı sayısından daha fazladır. Çalışmada bekar katılımcı sayısı, evli katılımcı

sayısından daha fazladır. Araştırmaya mesleki kıdem yılları bakımından en fazla katılımın 6-10 yıl çalışanlardan, en az katılımın ise 1-5 yıl çalışanlardan olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılanların, eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri konusundaki değerlendirmeleri incelenmiştir. Öğretmenlerin görüşlerine göre akademik başarıyı artıran durumların başında öğrencilerin özel okula gönderilmesi gelmektedir. Daha sonra ise ailenin eğitim düzeyinin akademik başarıda etkili olduğunu düşünmekte ve yine ailenin yaşamış olduğu sosyokültürel çevrenin, akademik başarıyı etkilediklerini düşünmektedirler. Öğretmenler; eğitime harcanan payın yükselmesinin eğitimi etkileyeceği, toplam öğrenci sayısının öğretmenin ders verme süresini etkileyeceğini ve annenin çalışmasının öğrenci akademik başarısı üzerinde etkili olduğunu düşünmektedirler. Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine 31-40 yaşındaki öğretmenler, 51 yaş ve üzeri öğretmenlere göre daha fazla inanmaktadırlar. Kadın öğretmenlere göre eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisi daha fazladır.

Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermemiştir. Mesleki kıdem sürelerinin uzun ya da kısa olması durumuna göre, eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisi konusundaki görüşleri değişmemektedir.

Öğretmenlerin görüşlerine göre, akademik başarıyı artıran durumların başında öğrencilerin özel okula gönderilmesi gelmektedir. Daha sonra ise ailenin eğitim düzeyinin akademik başarıda etkili olduğunu düşünmekte ve yine ailenin yaşamış olduğu sosyokültürel çevrenin akademik başarıyı etkilediklerini düşünmektedirler. Öğretmenler; eğitime harcanan payın yükselmesinin eğitimi etkileyeceği, toplam öğrenci sayısının öğretmenin ders verme süresini etkileyeceğini ve annenin çalışmasının öğrenci akademik başarısı üzerinde etkili olduğunu düşünmektedirler. Tansel ve Bircan (2006), “1994 Hane Halkı Bütçe Anketleri” ni kullanarak Türkiye'deki özel ders (dershane) harcamalarının belirleyicilerinin analizini yapmışlardır. TOBİT model çerçevesinde incelenen belirleyiciler arasında, ebeveynlerin eğitim düzeyleri ve diğer hane halkı özellikleri bulunmaktadır. Gelir ve ebeveynlerin eğitim seviyesi ile (özellikle annenin eğitim seviyesi) özel eğitim harcamaları arasında pozitif bir ilişki bulunmuş ayrıca özel eğitim harcamalarının hane halkı reisinin yaşıyla birlikte azalan oranda arttığını tespit etmişlerdir. Çalışan bir annenin özel ders harcaması üzerindeki etkisi anlamlı değil iken; bekar annelerin, kocanın bulunduğu hanelerden daha fazla eğitim harcaması yaptığını belirtmişlerdir. Kentsel bir yerde yaşayan hane halkının, kırsal bir yerde yaşayan hane halkından daha fazla harcama yaptığını ayrıca gelişmiş bir cadde veya gecekondu yerleşimi üzerinde yaşayan kentsel bölgedeki hanelerin, gelişmemiş sokaklarda yaşayanlardan özel eğitim harcamaları bakımından farklı olmadığını tespit etmişlerdir. Bunlara ilaveten, beşeri sermaye teorisi ile uyumlu olarak özel ders harcamalarının çocuk sayısı arttıkça azaldığını belirtmişlerdir.

Tansel (2002), Türkiye'de çocukların ve kızların okula katılımının belirleyicileri üzerine bir çalışma yapmıştır. Hane halkı gelirinin ve ebeveynlerin eğitim seviyesinin eğitime katılımın üzerinde etkisi olduğu sonucuna ulaşırken, özellikle gelirin artmasının kız çocuklarının eğitime katılımında erkek çocukların katılımından daha fazla etkide bulunduğu tespit etmiştir. Aynı zamanda

ebeveynlerin eğitim seviyelerinin yükselmesinin yine aynı şekilde kız çocukların eğitime katılımlarını, erkek çocuklara nazaran daha fazla etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Bir diğer sonuca göre de babanın serbest meslek sahibi olması, ilkokul üstü seviyelerde eğitime katılımı olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Tomul (2007), ailenin sahip olduğu gelirin çocukların eğitime katılımı üzerindeki etkisini araştırmış ve yüksek gelir seviyesine sahip olan ailelerin çocuklarının eğitime katılımlarının yüksek olduğunu tespit etmiştir. Erkek çocukların katılımlarının, kız çocuklarının katılımlarından daha yüksek olarak tespit edildiği çalışmada gelir artışının daha çok kız çocukların katılımını ve özellikle 18-23 yaş arasındaki nüfus üzerinde bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir.

Köktaş (2009), TÜİK' ten elde edilen hane halkı bütçe anketleri yardımıyla 2002 yılındaki hane halkı eğitim harcamalarının analizini yapmıştır. Elde edilen sonuçlara göre lisans seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin %5'inin gelir diliminde en alt seviyelerde olan yoksul hanelerde bulunduğunu, bu oranın en üst dilimde %41 olduğunu ayrıca yükseköğretime başlamadan ve ortaöğretimden sonra yapılan eğitim harcamalarının %42 civarındaki kısmının en zengin dilim tarafından gerçekleştirildiğini tespit etmiştir.

Katılımcıların yaşlarına göre verilen cevapların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır. 31-40 yaş öğretmenlerin verdikleri cevaplar, 51 yaş üzerindeki öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre farklıdır. Buna göre, 31-40 yaşındaki katılımcılar 51 yaş üzeri katılımcılara göre daha yüksek puan vermişlerdir. Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine 31-40 yaşındaki öğretmenler, 51 yaş ve üzeri öğretmenlere göre daha fazla inanmaktadırlar. Eğitim harcamalarının akademik başarıya etkisine ait görüşleri katılımcıların cinsiyetlerine göre verilen cevapların ortalamaları kadın öğretmenlerde erkek öğretmenlere göre anlamlı şekilde yüksektir. Bu durum, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre eğitimin akademik başarıya etkisine daha fazla inandıklarını göstermektedir. Kadın öğretmenler için eğitim harcamalarının akademik başarıda daha fazla etkiye sahiptirler.

REFERENCES

- Acar, E.Ö., Günalp, B., ve Cilasun, S. M. (2016). Türkiye'de Hanehalkı Eğitim Harcamalarının Ampirik Bir Analizi. *International Journal of Educational Development*. 51: 23-35.
- Arabacı, İ. B. (2014). Türkiye'de Ve OECD Ülkelerinde Eğitim Harcamaları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(35), 100-112.
- Aslanargun, E., Bozkurt, S., & Sarıoğlu, S. (2016). Sosyoekonomik Değişkenlerin Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerine Etkileri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(27/3), 201-234.
- Bakış, O., Levent, H., İnsel, A., ve Polat, S. (2009). *Türkiye'de Eğitime Erişimin Belirleyicileri*. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Yayınları.
- Bülbül, S. (1988). Dünya Eğitim Bunalımı Ve Eğitimin Finansmanı Sorunu. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 21(1), 393-408.
- Çalçalı, Ö. (2019). Türkiye'de Kamu Eğitim Harcamalarının Gelişimi ve OECD Ülkeleri ile PISA Etkinlik Karşılaştırması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(2), 123-148.

- Çalışkan, Ş., Karabacak, M., & Meçik, O. (2017). Türkiye ekonomisinde eğitim harcamaları ve ekonomik büyüme ilişkisi: Bootstrap Toda-Yamamoto nedensellik testi yaklaşımı. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (33), 45-56.
- Çetin, R. B., Konan, N., & Bozanoğlu, B. (2019). Pisa'da Başarılı Olan Ülkelerin Eğitim Finansmanının Uluslararası Göstergeler Işığında Analizi. *Scientific Educational Studies*, 2(1), 56-70.
- Dayioğlu, M., Kırdar, M. G., ve Tansel, A. (2009). Kentsel Türkiye'de Kardeşlik Büyüklüğünün, Doğum Sırasının ve Cinsiyet Kompozisyonunun Okula Kaydolmaya Etkisi. *Oxford Ekonomi ve İstatistik Bülteni*. 71 (3): 399-426.
- Duman, A. (2010). Türkiye'de Kadın Eğitim Eşitsizliği: Kız Çocuklarının Okullaşma Kararlarını Etkileyen Faktörler. *International Journal of Education Economics and Development*. 1 (3): 243-258.
- Duman, E. (2012). Göçmen İşlemlerinin Çocuk İnsan Sermayesi Yatırımı, Eğitim Harcamaları ve Hanelerin Yaşam Koşulları Üzerindeki Etkileri: Türkiye Kanıtı. [Yayımlanmamış Doktora Tezi. *İstanbul Sabancı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*].
- Gürler, Ö. K. Turgutlu, T., Kırıcı, N., ve Üç doğruk, Ş. (2007). Türkiye'de Eğitim Talebi Belirleyicileri. *Finans, Politik & Ekonomik Yorumlar*: 44(512).
- Karasar, Niyazi (1984). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık.
- Kılıçaslan, H., & Yavuz, H. (2019). PISA sonuçları ile Türkiye'de eğitim harcamaları ilişkisi. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 296-319.
- Köktaş, A. M. (2009). Türkiye'de Hane halkı Eğitim Harcamalarının Analizi. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*].
- Pamuk, M., & Bektaş, H. (2014). Türkiye'de eğitim harcamaları ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki: ARDL sınır testi yaklaşımı. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 77-90.
- Özgüven, İ. E. (1992). *Görüşme İlke Ve Teknikleri*. Psikolojik Danışma Rehberlik ve Eğitim Merkezi.
- Rankin, B. H., ve Aytaç, İ.A. (2006). Okullaşmada Cinsiyet Eşitsizliği: Türkiye Örneği. *Eğitim Sosyolojisi*. 79 (1): 25-43.
- Serbes, H. Bektaş, N. B., & Çetinkaya, Ö. (2020). Türkiye'de Kamu Eğitim Harcamalarının PISA Göstergeleri Bağlamında Etkinliğinin Değerlendirilmesi. *International Journal of Public Finance*, 5(1), 27-55.
- Tabak, H. (2019). Türk Eğitim Sisteminde Eğitimde Fırsat Eşitliğine Kuramsal Bakış: Roller ve Sorumluluklar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 17(2), 370-393.
- Tansel, A. (2002). Türkiye'de Erkek ve Kız Çocuklarının Okula Devam Etme Durumunun Belirleyicileri: Bireysel, Hane halkı ve Toplum Faktörleri. *Economics of Education Review*. 21 (5): 455-470.
- Tansel, A., & Bircan, F. (2006). Türkiye'de Eğitim Talebi: Özel Ders Harcamalarının Bir Tobit Analizi. *Eğitimin Gözden Geçirilmesi Ekonomisi*, 25(3), 303-313.

- Taş, U., Yenilmez, F., Umut, T. A. Ş., & Yenilmez, F. (2008). Türkiye’de Eğitimin Kalkınma Üzerindeki Rolü Ve Eğitim Yatırımlarının Geri Dönüş Oranı. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 155-186.
- Tomul, E. (2007). Türkiye’de Eğitime Katılım Üzerinde Gelirin Etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 22(22):122-131.
- Ulusoy, B., ve Yolcu, H. (2013). İlköğretim Düzeyinde Ailelerin Hane halkı Eğitim Harcamaları. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 3(1): 1-27.
- Yelgün, A., & Karaman, İ. (2015). Düşük Sosyoekonomik Düzeydeki Mahallede Bulunan Bir İlköğretim Okulunda Akademik Başarıyı Düşüren Faktörler Nelerdir?. *Eğitim ve Bilim*, 40(179).
- Yıldız, E., & Yıldız, N. (2019). Türkiye’de kamu eğitim harcamalarının cinsiyete göre işgücü katılımına etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (60), 41-57.